

”...haluaisi löytää tasapainon yhteisöllisen ja yksilöllisen työn välillä”

Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattoreiden ajatuksia yhteisöllisestä opiskeluhuolto-työstä Keski-Suomessa

Marita Räisänen

Opinnäytetyö
Helmikuu 2017
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosionomi (AMK), sosiaalialan koulutusohjelma

Jyväskylän ammattikorkeakoulu
JAMK University of Applied Sciences

Tekijä(t) Räisänen, Marita	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Helmikuu 2017
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "...haluaisi löytää tasapainon yhteisöllisen ja yksilöllisen työn välillä". Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattoreiden ajatuksia yhteisöllisestä opiskeluhoito-työstä Keski-Suomessa		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Sanna Häkkinen, Taja Kiiskilä		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 tuli voimaan 1.8.2014. Lain tarkoituksena on edistää opiskelijan ja koko opiskeluyhteisön hyvinvointia. Lain keskeinen tavoite on siirtää opiskeluhoito-työn painopistettä yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mahdollisia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 vaikutuksia kuraattoreiden työhön. Työn tarkoituksena oli selvittää miten toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorit Keski-Suomessa määrittelevät yhteisöllisen opiskeluhoito-työn, mitä yhteisöllinen opiskeluhoito-työ heidän mielestään on, ja miten se oppilaitoksissa toteutuu. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää oppilaitoksissa suunniteltaessa ja kehitettäessä yhteisöllistä opiskeluhoito-työtä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kirjallisella kyselyllä. Kysely lähetettiin yhdeksälle toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorille Keski-Suomen alueella. Vastauksia tuli kahdeksan. Tutkimusaineisto analysoitiin teemoittelun avulla. Opinnäytetyön avulla voidaan todeta, että toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorit näkevät yhteisöllisen opiskeluhoito-työn tarkoituksen ja sisällön hyvin samansuuntaisesti. Sen sijaan osa koulukuraattoreista koki opiskeluhoito-työn painopisteen siirtymisen yhteisölliseen työhön myönteisenä, mutta osa suhtautui siihen varautuneemmin ja epäillen. Opinnäytetyössä ilmeni, että yhteisöllinen opiskeluhoito-työ ja toimintamallit sen tekemiseen ovat vasta selkiytymässä oppilaitoksissa. Kaikki kyselyyn vastanneet koulukuraattorit olivat valmiita kehittämään yhteisöllistä opiskeluhoito-työtä, ja he pitivät tärkeänä tehdä kehittämistyötä yhdessä muiden oppilaitoksen toimijoiden kanssa.		
Avainsanat (asiasanat) oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, opiskeluhoito, yhteisöllinen opiskeluhoito-työ, koulukuraattorit		
Muut tiedot		

Author(s) Räisänen, Marita	Type of publication Bachelor's thesis	Date February 2017
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 41	Permission for web publication: x
Title of publication “... I would like to find a balance between communal and individual work”. Student welfare officers’ thoughts about communal student welfare work in vocational upper secondary education and training in Central Finland		
Degree programme Degree Programme in Social Services		
Supervisor(s) Häkkinen, Sanna, Kiiskilä, Taja		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The new Student Welfare Act 1287/2013 came into force on the 1st of August, 2014. The purpose of the law is to advance the well-being of an individual student and the whole academic community. The main objective of the law is to transfer the focus of student welfare work from individual work to communal work.</p> <p>The aim of the thesis was to examine the potential effects of the Student Welfare Act 1287/2013 on the work of the student welfare officers. The purpose of the thesis was to examine how the student welfare officers in vocational upper secondary education and training defined communal student welfare work, what they thought that communal student welfare work really was, and how student welfare work was implemented in educational institutions. The results of the thesis can be used when planning and improving communal student welfare work in educational institutions and schools.</p> <p>The thesis was implemented as qualitative research. The data of the thesis was collected by using a textual survey. The survey was sent to nine student welfare officers working in vocational upper secondary education in the area of Central Finland. Eight answers were returned. The data was analysed thematically.</p> <p>Based on the thesis, it can be stated that all the student welfare officers of vocational upper secondary education and training saw the purpose and content of the communal welfare work in a very similar way. On the other hand, some of the respondents found it positive that the focus of student welfare work was transforming onto communal work, but some of them were more reserved and doubtful about it. The thesis revealed that communal student welfare work and its operational models were currently being clarified in the educational institutions. All the respondents were ready to develop communal student welfare work, and they found it important to involve every actor in the institution in this work.</p>		
Keywords/tags (subjects) Student Welfare Act, student welfare, communal student welfare work, student welfare officers		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Oppilas- ja opiskelijahuoltolaista.....	4
3	Opiskeluhuollosta.....	6
4	Yhteisöllisyydestä	8
4.1	Yhteisöllisyyden janus-kasvot.....	9
4.2	Osallisuus.....	10
4.3	Yhteisöllisyys ja osallisuus oppilaitoksissa.....	12
5	Tutkimuksen tarkoitus, kysymykset ja toteutus.....	14
5.1	Tutkimuksen kohdejoukko ja toteutus.....	14
5.2	Tutkimusmenetelmä	15
5.3	Aineiston analysointi.....	16
6	Tulokset	17
6.1	Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö kuraattoreiden määrittelemänä	18
6.2	Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön tavoitteet	18
6.3	Yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä tehdään jo!	20
6.4	Kuraattorin tekemä yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö	21
6.5	Vastuu on kaikilla	22
6.6	Haasteita yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön toteuttamisessa	23
6.7	Muutoksia kuraattorin työssä	26
6.8	Miten kehittää yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä?	28
7	Johtopäätökset ja pohdinta	30
7.1	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	32
7.2	Aiheen tutkiminen jatkossa.....	35
	Lähteet	37
	Liitteet	40

Liite 1. Kysely	40
-----------------------	----

1 Johdanto

Nuorten hyvinvointi on yleisesti parantunut Suomessa 2000-luvulla. Vaikka suurin osa nuorista voi hyvin, eriarvoisuus on vakava ongelma. Hyvinvoinnissa on suuria eroja esimerkiksi lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien välillä. Myös alueelliset erot koetussa hyvinvoinnissa sekä palveluihin pääsyssä ovat suuria. (Hyvinvointi- ja terveyserot 2015.)

Lasten ja nuorten hyvinvointi nouseekin usein keskustelun aiheeksi yhteiskunnassamme niin mediassa kuin ihmisten välisissä keskusteluissa. Myös oppilaitoksissa pohditaan kuinka oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia voitaisiin parhaiten tukea. Sekä yksilön että yhteisön hyvinvointia on tarkoituksena edistää myös uudessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (OHL 1287/2013).

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (OHL 1287/2013) tuli voimaan 1.8.2014. Sen keskeinen tavoite on siirtää opiskeluhuoltotyön painopistettä yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön. Opiskeluhuoltoa tulee lain mukaan toteuttaa siis ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko opiskeluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Yksilön ja yhteisön hyvinvointia tavoitellaan näin ollen erityisesti yhteisöllisen työn kautta. Lainsäädännön muutoksella halutaan myös taata opiskeluhuollon palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat lakisääteisiä nyt myös toisella asteella. Kuraattorityö edustaa sosiaalialan asiantuntemusta opiskeluhuollossa. (Kuntainfo 2015.)

Aiemmin oppilas- ja opiskelijahuoltotyöhön liittyvät säännökset koskien kirjaimista, henkilötietojen käsittelyä, salassapitoa ja rekisteripitoa olivat hyvin hajallaan. Säännökset koottiin nyt uuteen lakiin selkiyttämään opiskeluhuoltotyötä. (Kuntainfo 2015.)

Pian lain voimaan astumisen jälkeen oppilaitoksissa alkoi herätä monia erilaisia kysymyksiä lakiin ja sen soveltamiseen liittyen. Uuden lainsäädännön juurruttamista oppilaitoksiin toteutettiin muun muassa Opetushallituksen järjestämissä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki-toimeenpanokoulutuksissa syksyn 2014 aikana.

Koska epäselviä ja tarkennusta vaatia kohtia laissa oli useita, sosiaali- ja terveysministeriö laati soveltamisohjeen lain tulkitsemisen tueksi. Siinä pyritään selvittämään lain tulkintaan liittyviä ongelmakohtia. Soveltamisohje julkaistiin joulukuussa 2015 miltei puolitoista vuotta lain voimaan astumisen jälkeen.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (OHL 1287/2013) tarkoitettua yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä työntekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorit Keski-Suomessa määrittelevät yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön ja sen sisällön. Mitä yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö heidän mielestään on, ja miten se heidän työpaikoillaan eli oppilaitoksissa toteutuu?

Opinnäytetyön tavoitteena on muodostaa aineiston perusteella käsitys millaisia mahdollisia muutoksia ja haasteita uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (OHL 1287/2013) on tuonut kuraattoreiden työhön. Tavoitteena on myös, että opinnäytetyötä ja sen tuloksia voidaan käyttää apuna kehitettäessä ja suunniteltaessa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa oppilaitoksissa. Edelleen sitä voitaisiin käyttää erilaisissa koulutuksissa esiteltäessä yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Tällaisia mahdollisia koulutuksia voi olla vaikkapa ammatillinen opettajakorkeakoulutus tai ammattikorkeakoulun sosionomiopinnot.

2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaista

Ensimmäinen päivä elokuuta vuonna 2014 voimaan astuneen oppilas- ja opiskelijahuoltolain (OHL 1287/2013) tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Näitä pyritään edistämään esimerkiksi vahvistamalla opiskelijan osallisuutta itseään ja opiskeluyhteisöä koskevissa asioissa. Yksilön ja yhteisön hyvinvointia tavoitellaan erityisesti yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön avulla. Vaikka yhteisöllinen opiskeluhuolto onkin uudistuneen lain mukaan ensisijainen toimintatapa, on opiskelijalla edelleen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon.

Laissa halutaan varmistaa opiskeluhuollon palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja palveluiden laatu. Oppilaille ja toisen asteen opiskelijoille tulee siis järjestää palveluita koulutuksen järjestäjästä tai oppilaitoksen sijaintikunnasta riippumatta. Kuraattori- ja psykologipalveluiden nostaminen lakisääteiseksi myös toisen asteen koulutuksessa on selvä uudistus. Laissa ei kuitenkaan säädetä eikä oteta kantaa kuraattoreiden lukumäärään eli henkilöstömitoitukseen. Tässä yhteydessä on myös hyvä huomioida, että monissa toisen asteen oppilaitoksissa näitä palveluja on ollut toki tarjolla jo ennen lain uudistamistakin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) teki selvityksen oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määriteltyjen kuraattori- ja psykologipalveluiden toteutumista Länsi- ja Sisä-Suomen kunnissa. Selvitys valmistui vuonna 2016. Keski-Suomen alueella selvitys tehtiin 23 kuntaan. Selvityksestä käy ilmi, että oppilaitoksissa tingitään kuraattoripalveluista. Selvityksessä saatujen vastausten perusteella lain edellyttämät kuraattori- ja psykologipalvelut sekä palveluiden määräajat toteutuivat 58 prosentissa alueen kunnista. Alueen kunnista 42 prosentilla oli siis puutteita oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädännön noudattamisessa. Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:n selvityksen mukaan ongelmat kuraattori- ja psykologipalveluihin pääsyn määrärajoissa viittaavat riittämättömiin henkilöstömääriin. AVI:n selvityksessä todetaankin, että opiskeluhuollon henkilöstön riittävään määrään tulee kunnissa kiinnittää huomiota. (Honkakorpi ja Lehtinen 2016.)

Lain (OHL 1287/2013) mukaan varhaista tukea tarjoamalla pyritään ehkäisemään pulmien syventyminen. Näin ollen myös lastensuojelun tarpeen voidaan ajatella vähentyvän tarjoamalla varhaista tukea sitä tarvitseville (Kuntainfo 2015). Taustalla on ajatus siitä, että ennaltaehkäisevä työ ja varhainen auttaminen ovat monesti tuloksellisempaa, helpompaa ja kustannuksiltaan edullisempaa kuin korjaava työ (Mahkonen 2015, 50). Edelleen Mahkonen (mts. 69) toteaa uuden lain lähtevän siitä, että jälkikäteen korjaavan oppilas- ja opiskeluhuollon tarve olisi suurelta osin sidoksissa ennaltaehkäisevän työn tehokkuuteen. Mahkonen kuitenkin huomauttaa, että laissa jää epäselväksi se mitä yhteisöllisellä ja ennaltaehkäisevällä opiskeluhuollolla lähemmin ottaen tarkoitetaan.

Laissa (OHL 1287/2013) tavoitellaan yhteisöllistä hyvinvointia. Siinä korostetaan, että yhteisöllisen hyvinvoinnin tavoittelemisen ja yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien yhteinen asia oppilaitoksissa. Yhteisöllinen opiskeluhoito ei voi siis jäädä yksittäisten työntekijöiden kuten psykologin ja kuraattorin tehtäväksi. Monialaisen yhteistyön tärkeys opiskeluhoitotyössä nostetaan keskeiseksi laissa (Kuntainfo 2015). Laissa korostetaan yhteistyötä myös opiskelijoiden huoltajien, perheiden ja muiden läheisten kanssa.

OHL (1287/2013) korostaa myös opiskeluhoitoon suunnitelmallisuutta. Tärkeänä pidetään opiskeluhoitoon suunnitelmallisuuden vahvistamista, ja sen toteuttamista toiminnallisena kokonaisuutena. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu. Se laaditaan yhteistyössä opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoitosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoon suunnittelua ja kehittämistä tulee tehdä siis monialaisena yhteistyönä. (Ahokas, Eteläaho, Hirsikoski, Ihatsu, Kärnä, Marttala ja Virtanen (toim.) 2015, 7.)

Laki koskee perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa olevien oppilaiden ja opiskelijoiden oikeutta opiskeluhoitoon, ja se koskee yhteensä noin 800 000 lasta ja nuorta (Kuntainfo 2015).

3 Opiskeluhoitosta

Yleisesti opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellyttämää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen vä-

listä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat. (OHL 1287/2013, 4 §.)

Opiskeluhuoltoa voidaan järjestää yhteisöllisenä opiskeluhuoltona ja yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tavoitteena on laajasti oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Esimerkiksi Jyväskylän ammattiopistossa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Yksilöllinen opiskeluhuollon painotus on nimensä mukaisesti yksittäisessä opiskelijassa ja hänen asioissaan. Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu opiskelijan suostumukseen. On syytä myös huomioida, ettei opiskeluhuollolla tarkoiteta opetuksen toteuttamiseen liittyviä asioita kuten henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa (HOPS) tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämiseen koskevaa suunnitelmaa (HOJKS). (Jyväskylän ammattiopiston opiskeluhuoltosuunnitelma 2015.)

Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit antavat tukea ja ohjausta opiskeluun ja koulunkäyntiin. Tuella ja ohjauksella edistetään osaltaan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden huoltajien, perheiden ja muiden läheisten kanssa. Psykologit ja kuraattorit tukevat opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (OHL 1287/2013.)

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1387/2013) painotetaan kuraattori- ja psykologitoiminnan merkitystä, vaikka samanaikaisesti siinä korostetaan yhteisöllisen työn ensisijaisuutta (Mahkonen 2015, 85). Mahkosen mukaan kyse ei kuitenkaan ole subjektiivisesta oikeudesta (mts. 84 – 87). Subjektiivisella oikeudella tarkoitetaan ehdotonta oikeutta tiettyyn etuuteen sen sijaan, että asiaa harkittaisiin tapaus- ja tilannekohtaisesti. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestet-

tävä samana tai seuraavana työpäivänä (OHL 1287/2013, 15 §). Henkilökohtainen keskustelu voidaan järjestää myös huoltajan tai jonkun muun henkilön yhteydenoton perusteella, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Päättävältä asian kiireellisyydellä on työntekijällä; opiskelija itse tai hänen huoltajansa eivät voi päättää asiasta. Näin ollen kyse ei Mahkosen mukaan ole subjektiivisesta oikeudesta. Laissa ei myöskään oteta kantaa työnjaollisiin kysymyksiin kuraattoreiden ja psykologien välillä (mts. 84 – 85).

4 Yhteisöllisyydestä

Pohjolan mukaan (2015, 15 - 16) yhteisöllisyys voi Suomessa joistakin epäilyksistä ja väitteistä huolimatta erittäin hyvin. Yksi hyvä esimerkki tästä on virallisuonteiset yhteisöt eli yhdistykset, joiden toiminnassa on mukana suuri määrä suomalaisia. Yhteisön jäsenyyttä ja kuulumista johonkin voidaan pitää yhtenä ihmisen perustarpeista.

Korkiamäki (2008, 173 – 174 ja 179) toteaa artikkelissaan ”Surffailua arjessa – Tila, aika ja vuorovaikutus nuorten yhteisöllistä kuulumista jäsentämässä”, että nuorten arkea leimaa yhteisöllisten kiinnittymispintojen runsaus ja vaihtoehtoisuus. Perinteiset yhteisöt kuten perheet, suvut ja asuinalueet eivät ole menettäneet merkitystään, mutta yhteisöllisyyden tunne voi rakentua myös virtuaalisesti, kuvitteellisesti ja symbolisesti. Yhteisöllisyys voi liittyä myös paikkaan, aiheeseen tai asiaan (Kostamo-Pääkkö, Ojaniemi ja Väyrynen 2015, 7). Virtuaalissa tilassa yhteisöllisyys on jatkuvan neuvottelun alaista, jota määrittävät sisäänpääsy, ulossulkemiset, ulosjättäytymiset, rajanvedot ja valta-asemat.

Korkiamäen (2008, 179) tutkimuksen mukaan nuorten yhteisöllinen arki rakentuu kuitenkin pitkälti omalla asuinalueella sekä koulussa ja sen lähiympäristössä. Ellonen (2008, 172) nostaa erityisesti koulun tärkeäksi yhteisölliseksi kasvupaikaksi nuorille, ja hänen mukaan kouluissa tulisi huomioida opettajien lisäksi muidenkin aikuisten ja henkilökunnan (kuraattorit, psykologit) rooli yhteisöllisessä työssä. Yhteistyö koulun, kodin ja nuorten vapaa-ajan välillä on tärkeää,

eikä koulua tulisikaan pitää erillisenä yhteisönä suhteessa nuoren muuhun elinympäristöön (mts. 172). Kurosen (2010) väitöskirjassa nousee myös esiin lähiyhteisöjen tärkeä merkitys nuorille; lähiyhteisöt auttavat nuoria kohtaamaan ja sopeutumaan elämässä eteen tuleviin haasteisiin ja vaatimuksiin.

Yhteisöihin liitetään usein paljon hyvää. Yhteisöllisyys, yhteisöt ja yhteisöllinen elämä ovat välttämättömiä ihmisen olemassaololle ja toiminnalle. Yksilön ja yhteiskunnan välinen suhde pohjautuu yhteisyyden tunteelle, jonka sanotaan pitävän yhteiskunnat koossa. Ihmiselämä rakentuu paljolti erilaisten yhteisöjen ja yhteisöllisyyden varaan. Ihmiset toimivat osana yhteisöjä erilaisissa rooleissa, ja yhteisöt tarjoavat ihmisille esimerkiksi erilaisia tavoitteita, arvoja ja normeja. Yhteisöllisyyttä pidetään välttämättömänä ihmisen sosiaaliselle kasvulle ja ihmisenä olemiselle. Ihminen sitoutuu sellaiseen yhteisöön ja yhteisöllisyyteen, jonka kokee mielekkääksi ja itselle merkitykselliseksi. Ihminen haluaa tulla kuuluksi, kohdatuksi ja hän haluaa vaikuttaa asioihin. Yhteisöllisyys edellyttää siis jatkuvaa neuvottelua jäsenten kesken muun muassa yhteisistä päämääristä, osallisuuden tavoista ja toimintakäytännöistä. Vuorovaikutuksen kautta ihmisten kyky toimia keskenään ja luottaa toisiinsa voi parhaimmillaan lisääntyä. (Kostamo-Pääkkö et al., 7 – 8.)

Ihminen on sosiaalinen olento, joka hakeutuu yhteyteen toisten kaltaistensa kanssa. Ihmiset saavat toimintavoimaa toisistaan. Tällaista toimintavoimaa voidaan kutsua sosiaaliseksi pääomaksi (Pohjola 2015, 15). Sosiaalinen pääoma kasvattaa omalta osaltaan ihmisten hyvinvointia. Vaikka tieteellisessä keskustelussa ollaankin montaa eri mieltä sosiaalisen pääoman käsitteestä sinänsä, on sosiaalinen pääoma myös yksi tärkeä syy käydä keskustelua yhteisöllisen työn asemasta, tavoitteista ja tekemisestä.

4.1 Yhteisöllisyyden janus-kasvot

Vaikka yhteisöihin liittyy usein myönteinen pohjavire, on huomioitava yhteisöllisyyden monikasvoisuus. Tätä kutsutaan yhteiskuntatieteellisessä keskustelussa

janus-kasvoisuudeksi. Yhteisöjä kuvataan keskinäisen solidaarisuuden ja luottamuksen sekä sosiaalisen tuen ja yhdessä tekemisen arvokkaina areenoina, joiden vahvistamista pidetään yhteiskunnallisesti tärkeänä. Kuitenkin yhteisöllisyyteen saattaa liittyä myös esimerkiksi rajoitteita, kahleita, pakotteita tai epäsuotuisaa sosiaalista toimintaa. (Pohjola 2015, 16, 25 – 27.)

Yhteisöt ovat yksi inhimillisen kanssakäymisen sekä yhteiskunnallisen järjestyksen toteutumisen kenttä eivätkä ne ole vapaita ihmisyyden ja sosiaalisen järjestyksen kielteisestikään tulkittavista ilmenemistavoista. Yhteisö voi olla myös esimerkiksi sisäänpäin lämpiävä ja toimijoidensa mahdollisuuksia rajoittava. Yhteisön toiminnassa voi korostua tuen ja voimavaraistumisen sijaan vaikkapa hierarkisuus, kova kilpailu tai toisten kustannuksella pärjääminen. Yhteisössä voi esiintyä itsekkyyttä, kiusaamista ja hyväksikäyttöä. Yhteisöllisen toiminnan kielteiset ilmenemismuodot tuovat esiin realismin, joka sisältyy kaikkeen inhimilliseen toimintaan. Tällainen yhteisöjen inhimilliseen toimintaan liittyvä janus-kasvoisuus on hyvä ymmärtää yhteisöllisyydestä puhuttaessa ja sitä tarkasteltaessa. Juuri janus-kasvoisuuden vuoksi yhteisöt joutuvat tekemään jatkuvaa työtä niiden periaatteina pidettyjen avoimuuden, kunnioittamisen, luottamuksen, osallisuuden, sosiaalisen tuen ym. toteutumiseksi. Nämä eivät rakennu automaattisesti. (Pohjola 2015, 16, 25 – 27.)

4.2 Osallisuus

Sosiaalityössä korostuu tarve nähdä yksilö koko elämänyhteydessään ja löytää niin yksilöllisiä kuin rakenteellisiakin tekijöitä, joihin vaikuttamalla yksilön elämäntilanteessa voidaan saada aikaan myönteisiä muutoksia (Perttula 2015, 83). Esimerkiksi vuoden 2014 sosiaalityön tutkimuksen vuosikirjan teemaksi valikoitui rakenteellinen sosiaalityö. Teema koettiin ajankohtaiseksi, koska nykyisessä yhteiskunnallisessa murroksessa rakenteellisen sosiaalityön tarve on noussut voimakkaasti esiin (Laitinen, Pohjola, ja Seppänen 2014, 10). Vuosikirjassa selvitetään, että suomalaisessa sosiaalityössä on hyvin vahvasti keskitytty yksilökoh-

taiseen työhön ja painotettu näkemystä yksilöllisyydestä, jolloin ennaltaehkäisevän ja rakenteellisen työn osuus on jäänyt ohueksi. Rakenteellisessa työssä perätään nyt sosiaalityötä takaisin yhteisöihin, luomaan ja mahdollistamaan ihmisten toimivia yhteenliittymiä sekä keskinäistä sosiaalista tukea, jotta yhteisöistä syrjäytymistä voitaisiin estää (mts. 285 – 286). Kyse on ihmisten osallisuuden mahdollistamisesta, ovathan yhteiskunnalliset rakenteet olemassa palvellakseen ihmisiä. Laajimmillaan osallisuus tarkoittaa demokraattisen kansalaisuuden toteutumista, jossa huolehditaan siitä, että kaikki ihmiset, myös huono-osaiset, voivat olla mukana yhteiskunnallisissa prosesseissa ja vaikuttaa päätöksentekoon. Osallisuudesta on kyse myös silloin kun puhutaan palvelujen asiakaslähtöisyydestä. Osallisuus tuleekin ymmärtää laaja-alaisena rakenteellisen sosiaalityön haasteena, joka sisältää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen (mts. 286 – 287).

Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarjan teoksessa Osallisuus - oikeutta vai pakkoa? (Era 2013) pohditaan osallisuutta niin rakenteellisesti kuin kokemuksellisesti. Osallisuutta ja osallistumista pyritään tukemaan, koska ne vaikuttavat yksilön hyvinvointiin. Teoksessa kuvaillaan osallisuutta vahvistavia käytänteitä esimerkiksi Jyväskylän Katulähetys ry:n Nuortentalo Katutason toiminnassa. Ukkonen (mts. 106) kertoo osallisuuden olevan Nuortentalon toiminnan lähtökohta. Osallisuus ja osallistuminen vaativat aina aitoa kuulluksi tulemistä, mutta myös opittuja taitoja ja psyykkisiä valmiuksia, joiden opettelemiseen nuorisotyö tarjoaa monipuolisia ympäristöjä. Ukkosen mukaan osallisuuskasvatus onkin laajentunut voimakkaasti koko nuorisotyön kenttään.

Luottamus ja vastuu ovat nuorten osallistamisen keskeiset tekijät. Aito vastuun tarjoaminen ja antaminen nuorille edellyttävät hyvää molemminpuolista luottamusta. Osallisuustoiminnassa tulee huomioida, että lopulta osallisuuden onnistuneesta toteutumisesta kertoo henkilön oma tunne osallisuudesta. Tunne osallisuudesta liittyy ihmisen kokemukseen itsestään tärkeänä yhteisön jäsenenä. (Mts. 109 - 111.)

Kuten yhteisöllisyyden janus-kasvoisuutta, myös osallisuuden käsitettä voidaan tarkastella eri näkökulmista, jolloin se voi saada eri merkityksiä. Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? –teoksessa (Era 2013, 141 – 144) käykin hyvin ilmi, että osallisuus voidaan kokea myös pakkona. Osallisuuden luonne voi muuttua pakoksi esimerkiksi erilaisia palvelujärjestelmiä käyttäessä. Muun muassa kuntouttavaan työtoimintaan liittyen voidaan kokea vaihtoehdottomuutta: on valittava joko etuus tai osoitettu aktivointitoimenpide.

4.3 Yhteisöllisyys ja osallisuus oppilaitoksissa

Monissa tutkimuksissa tuodaan esiin, että oppilaitos voi parhaimmillaan muodostaa tärkeän ja toimivan yhteisön oppilaalle ja opiskelijalle, myös ammattiin opiskelevalle nuorelle. Tämä tulee esiin muun muassa Kurosen (2011) tutkimuksessa, jossa hän tutkii opiskelijoiden keskeyttämiskokemuksia ammatillisessa koulutuksessa. Kurosen mukaan on tärkeää kuunnella mitä opintonsa keskeyttäneillä on sanottavaa kouluinstituution mekanismeista, heidän saamastaan tuesta ja ohjauksesta (emt., 16). Kurosen peräänkuuluttaa varhaista puuttumista opiskelijoiden erilaisiin ongelmiin ja opiskelijoiden aitoa kuulumista yhteisöön. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että opiskeluhuoltoon ja ohjaukseen kuuluvien palvelujen tarjontaa ja saatavuutta tulisi tehostaa. Miten yhteisöllisellä opiskeluhuoltotyöllä voidaan tavoittaa sellaisia uusiakin toimintamalleja, joilla onnistuttaisiin tukemaan hyvänä pidettyä yhteisöllisyyttä? Tätä asiaa onkin pohdittu paljon oppilas- ja opiskelijahuoltolain (OHL 1287/2013) voimaan astumisen jälkeen oppilaitoksissa.

Koska yhteisöllisyys edellyttää jatkuvaa neuvottelua jäsentensä kesken, ovat opiskelijoiden osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet oppilaitoksen toiminnassa erittäin keskeisiä. Yhteisöllisyyden ollessa janus-kasvoista, vaatii hyvän ja turvallisen yhteisön rakentaminen ja kehittäminen jatkuvaa työtä. On tärkeää ymmärtää, ettei yhteisöllisyys ja turvallinen yhteisö synny automaattisesti myöskään oppilaitoksissa.

Myös Jyväskylän ammattiopiston opiskeluhoitosuunnitelman mukaan yhteisöllisyyttä pidetään tärkeänä oppilaitoksessa. Näin ollen opiskelijoiden osallisuutta pyritään vahvistamaan. Opiskeluhoillon toteuttamisen lähtökohtana pidetään opiskelijoiden osallisuutta ja osallistamista. Opiskelijoiden osallisuudessa ja yhteisöllisyydessä painotetaan psyykkisesti turvallista luokka- ja opiskeluyhteisöä sekä opiskelijoiden mielipiteiden kuulemista. Osallisuutta tuetaan opiskeluhoitosuunnitelman mukaan esimerkiksi tiedottamalla opiskelijoille oppilaitoksen ja opiskeluhoillon toiminnasta. Opiskelijoiden vaikuttamisen mahdollisuuksista on myös erittäin tärkeä tiedottaa avoimesti. (Jyväskylän ammattiopiston opiskeluhoitosuunnitelma 2015, 11 - 12.)

Edelleen yhteisöllisyyttä ja opiskelijoiden osallisuutta pyritään lisäämään ja vahvistamaan Jyväskylän ammattiopistossa opiskelijayhdistyksen (JAMO ry), ammatillisissa yksiköissä toimivien JAMO:n jaostojen ja tutor-toiminnan avulla. Opiskelijat voivat toimia aktiivisesti ja olla mukana kehittämässä oppilaitoksen toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa osallistumalla esimerkiksi opiskeluhoitoryhmiin, yksiköiden hyvinvointiryhmiin tai vaikkapa oppilaitoksen yhteisen jatkavien opiskelijoiden kevätjuhlan järjestämiseen. Lisäksi JAMO järjestää erilaista vapaa-ajantoimintaa opiskelijoille. (Jyväskylän ammattiopiston opiskeluhoitosuunnitelma, 11 -12.)

Jyväskylän ammattiopiston opiskeluhoitosuunnitelman mukaan opiskelijoiden osallisuus pyritään siis huomioimaan oppilaitoksessa monitasoisesti. Tiedon jakaminen ja saaminen sekä mielipiteiden aktiivinen kuunteleminen ovat tärkeitä keinoja osallisuuden kasvattamiseen. Tiivistetysti voitaisiinkin todeta, että opiskeluhoitosuunnitelman mukaan opiskelijat halutaan aktiivisiksi toimijoiksi ja toiminnan kehittäjiksi, jotka ovat mukana toteuttamassa päätöksiä, joiden tekemiseen ovat itse osallistuneet. Luottamus ja aito vastuun jakaminen ovat toiminnan kulmakiviä tällaisessa toiminnassa.

5 Tutkimuksen tarkoitus, kysymykset ja toteutus

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain myötä oppilaitoksissa pohditaan mitä yhteisöllinen työ on, kuinka yhteisöllisyyttä rakennetaan ja miten yhteisöllistä työtä tehdään. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä ja sen toteutumista toisen asteen ammatillisten koulukuraattorien näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset ovat:

- 1 Mitä yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö koulukuraattoreiden mielestä on?
- 2 Miten yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö koulukuraattoreiden mielestä toteutuu?
- 3 Millaisia kehittämistarpeita kuraattorit tunnistavat työssään?

Opinnäytetyön tavoite on, että sitä ja sen tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää suunniteltaessa ja kehitettäessä yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä oppilaitoksissa. Opinnäytetyötä voitaisiin käyttää myös lähteenä ja opetusmateriaalina opettaessa opiskeluhuoltoon liittyviä asioita esimerkiksi ammatillisessa opettajakorkeakoulutuksessa tuleville opettajille tai ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmassa.

5.1 Tutkimuksen kohdejoukko ja toteutus

Opinnäytetyön kohdejoukko on toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorit, jotka työskentelevät ammatillisissa oppilaitoksissa Keski-Suomen alueella. Uutta oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (OHL 1287/2013) ja sen vaikutusta toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskeluhuoltoon on tutkittu vähän. Uusimpien tutkimusten ja opinnäytetöiden näkökulma ja painopiste ovat useimmin peruskouluissa ja niiden oppilashuollossa.

Tiedustelin sähköpostitse kohdejoukon halukkuutta osallistua kyselyyn alustavasti helmikuussa 2016. Suhtautuminen osallistua tulevaan kyselyyn oli hyvin myönteisestä. Kysely (liite 1) lähetettiin yhdeksälle koulukuraattorille maapostitse 18.5.2016. Toivoin saavani vastaukset 6.6.2016 mennessä. Vastauksia tuli kahdeksan, joten osallistumiseen oli sitouduttu todella hyvin. Kaksi vastaajista eivät työskennelleet enää kyselyyn vastaamisen aikana kuraattoreina, vaan he toimivat eri tehtävissä saman työnantajan työntekijöinä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa.

Kyselyn mukana jokaiselle lähetettiin vastauskirjekuori, jota kyselyyn osallistuja pystyi halutessaan käyttämään. Tämä menettely mahdollisti vastaajan anonymiteetin säilyttämisen. Vastaukset oli mahdollista palauttaa myös sähköpostitse. Vastaajista puolet käyttivät sähköistä palautusta. Vastauksia kertyi yhteensä 16 A4-kokoista sivua. Vastaajien tekstien pituus vaihteli yhdestä neljään sivuun. Vastaukset kaikkiin kysymyksiin olivat monipuolisia. Osa vastauksista oli hyvin pohdiskelevia ja analyttisiä. Aineiston keruu onnistui näin ollen hyvin.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä voidaan ajatella olevan tosiasioiden löytäminen ja paljastaminen. Siinä suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina, ja tiedon hankinnassa käytetään usein apuna lomakkeita ja tekstejä. Kohdejoukko valitaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksena. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen eroista on käyty keskustelua jo pitkään. Nämä kaksi suuntausta voidaan nähdä toisiaan täydentävinä lähestymistapoina, ja kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä voidaan käyttää rinnakkain. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 135 – 137, 161 ja 164).

Tämä opinnäytetyö on laadullinen ja aineistolähtöinen. Aineistolähtöisessä tutkimuksessa pääpaino on aineistossa. Opinnäytetyössä aineistonkeruun menetelmänä on kysely, jossa esitetään avoimia kysymyksiä. Kyselyillä voidaan kerätä tietoja esimerkiksi tosiasioista, toiminnasta, arvoista ja asenteista sekä mielipiteistä (Hirsjärvi ym. 2009, 197). Avoimet kysymykset antavat mahdollisuuden vastaajalle sanoa, mitä hänellä on todella mielessä ja vastaaja voi ilmaista itseään omin sanoin (mts. 201). Edelleen avoimet kysymykset osoittavat vastaajan tietämyksen asiasta ja sen, mikä on vastaajan mielestä tärkeää ja keskeistä (mts. 201).

5.3 Aineiston analysointi

Suunnitelmana on tässä opinnäytetyössä käyttää aineiston analysointimenetelmänä teemoittelua ja tyypittelyä, jotka ovat tyypillisiä laadullisen aineiston analysointitapoja. Teemoittelulla pyritään pilkkomaan ja järjestämään aineisto erilaisten aihepiirien mukaan. Teemoittelun tarkoituksena on nostaa esiin tutkimuskysymysten kannalta olennaisia ja niitä valaisevia teemoja. Teemoittelulla voidaan tavoitella ja saada myös vastauksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Teemoittelun avulla voidaan aineistoa myös ryhmitellä tyypeiksi eli aineistosta muodostetaan samankaltaisia asioita sisältäviä ryhmiä. (Sarajärvi ja Tuomi 2012, 92 – 93.)

Kyselyyn vastaajista neljä oli käyttänyt vastaamiseen sähköpostia, ja neljä vastausta saapui paperisina versioina maapostitse. Aineiston analysoinnin ensimmäinen vaihe oli siirtää kaikki vastaukset samaan muotoon word-tiedostoiksi tietokoneelle. Tekstiä tuli yhteensä 16 A4-kokoista sivua. Koodasin kaikki vastaajat juoksevilla numeroinnilla V1, V2, V3...V8. Numerointi on tärkeää sujuvan aineiston käsittelyn ja analysoinnin vuoksi. Tämän jälkeen luin aineiston läpi huolellisesti useaan kertaan, ja ryhmittelin sekä alleviivasin aineistoa tutkimuskysymysten mukaan. Teemoittelussa etsitään aineistosta eri teemoja kuvaavia näkemyksiä, ja näitä löytyi aineistosta. Aineisto oli monipuolista, ja kyselyyn vastanneilla

kuraattoreilla oli monia näkemyksiä eri teemoihin. Vastausten runsaudesta huolimatta vastaajia oli vain kahdeksan, joten luovuin alkuperäisestä ajatuksesta tyypitellä aineisto. Tyypittelyssä muodostetaan yhteisistä näkemyksistä yleistys eli tyypiesimerkki (Sarajärvi ja Tuomi 2012, 93).

Keskeisiä teemoja työssä ovat yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön sisältö nimenomaan toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen näkökulmasta, sen toteuttaminen ja kehittäminen sekä uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (OHL 1287/2013) myötä tulleet muutokset ammatillisten oppilaitosten koulukuraatorityössä. Tutkimuskysymykset ovat myös näiden teemojen mukaiset. Aineiston pilkkominen oli näin ollen helppoa.

6 Tulokset

Opinnäytetyössä käytetty laadullinen tutkimusmenetelmä ja aineistonkeruun menetelmänä käytetyt avoimet kysymykset tuottivat paljon tietoa tutkimuskysymyksiin. Avoimet kysymykset mahdollistivat vastaajien subjektiiviset pohdinnat, mielipiteet ja itsensä ilmaisemisen omin sanoin. Vastaukset toivat hyvin esiin myös kohdejoukon tiedot kysytyistä asioista.

Aineistoa ja sen tuloksia esitellään kyselyssä esitettyjen kysymysten mukaisesti. Aineistosta nostetaan esiin monia suoria lainauksia kohdejoukon teksteistä. Vastaajat ovat aineistoa järjesteltäessä ja purettaessa numeroitu yhdestä kahdeksaan. Suorat lainaukset on merkitty vastaajien numeroinnin mukaan (V1, V2, V3...). Suorat lainaukset elävöittävät opinnäytetyön tekstiä. Ne tuovat myös hyvin ilmi vastaajan esittämän ajatuksen, idean tai mielipiteen.

6.1 Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö kuraattoreiden määrittelemänä

Kaikki kyselyyn vastanneet kuraattorit määrittivät yhteisöllisen opiskeluhooltotyön hyvin samalla tavoin, ja heillä oli selkeä näkemys määritelmästä. Vastaajat näkivät yhteisöllisen opiskeluhooltotyön olevan ennaltaehkäisevää ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevaa oppilaitoksessa tapahtuvaa toimintaa. Yksimielisesti sen ajateltiin olevan kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien tehtävä. Nähtiin, että on koko yhteisön vastuu pitää huolta opiskelijoista oppilaitoksen opettajia, kuraattoreita, lounasruokalan henkilökuntaa ja siistijöitä myöten. Eräs vastaajista totesi myös olevan tärkeää, että opiskeluhooltotyötä päätyökseen tekevä henkilö on normaali näky oppilaitoksen arjessa (ryhmissä, luokkatilanteissa, tapahtumissa jne.). Yksi vastaajista kiteytti asian näin: moniammatillista osaamista sinne missä yhteisö on kulloinkin koolla.

Kaksi vastaajista nosti tässä yhteydessä esiin myös koulutusorganisaation päätöksiä tekevän johdon ja esimiesten keskeisen roolin yhteisöllisen työn toteutamisessa. Edelleen yhteisöllisen työn tulee kuraattoreiden mielestä olla avointa toimintaa ja vuorovaikutusta, johon kaikki toimijat osallistetaan mukaan. Yksi vastaajista nosti tässä esiin koulun ja kodin välisen yhteistyön, jonka näki korostuvan entisestään. Oppilaitoksen rakenteellisen yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kuten hyvinvointiryhmien, oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmien ja opiskelijayhdistystoiminnan lisäksi tulee edelleen rakentaa ja kehittää yhteistä kulttuuria, jossa huomioidaan kaikenlaiset opiskelijat ja kuljetaan nuorten rinnalla.

6.2 Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön tavoitteet

Kyselyyn vastanneet kuraattorit mielsivät yhteisöllisen opiskeluhooltotyön tavoitteet hyvin samansuuntaisesti. Yhteisöllisellä opiskeluhooltotyön selkeä pää tavoite ammatillisten toisen asteen kuraattoreiden mielestä on opintojen edistäminen ja opiskeluista suoriutumisen tukeminen sekä ammattiin valmistuminen.

Ajattelen, että sillä tavoitellaan opiskeluryhmien yhteisöllisyyttä, jotta ryhmän opiskelijat kiinnittyisivät ja uskaltaisivat luottaa toisiinsa ja ryhmään ja tulisivat paikalle opintoihin/tunneille/työssä-oppimispaikoille ongelmistaan ja erilaisista yksilöllisistä haasteistaan huolimatta. (V3)

Yksittäisiä mainintoja yhteisöllisen työn tavoitteista olivat muun muassa kiusaamisen ehkäiseminen, terveiden elämäntapojen edistäminen, poissaoloihin vaikuttaminen ja opiskelijoiden osallisuuden edistäminen. Tavoite luoda hyvää vuorovaikutusta ja luottamusta oppilaitoksessa nähtiin tärkeäksi useassa vastauksessa.

Opintojen ja ammattiin valmistumisen edistämisen lisäksi koko yhteisön hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen nähtiin keskeiseksi tavoitteeksi kaikkien vastaajien mielestä. Näin ollen paitsi opiskelijat myös oppilaitoksen henkilökunta hyötyy yhteisöllisestä työstä:

Hyvinvoiva yhteisö jaksaa tukea opiskelijoita. (V8)

...reilusti, aidosti ja eettisesti toimiva vuorovaikutus nuorten ja aikuisten kesken hyödyttää ihan kaikkia ja toimii yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, koska hyvinvointia ja turvallisuutta luodaan ihan jokaiselle. (V2)

Tiivistetysti voidaan todeta, kuten yksi vastaajista kirjoittikin, että yhteisöllisellä opiskeluhuoltotyöllä tavoitellaan hyvinvoivaa oppilaitosyhteisöä ja tätä kautta myös hyvinvoivaa yksilöä. Muutama vastaaja toi esiin myös tavoitteen tukea nuorten osallisuutta omaan elämään ja omien asioiden hoitamiseen.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön tavoitteisiin pääsemiseksi eräässä vastauksessa pidettiin tärkeänä, että kaikkeen vuosikellonmukaiseen oppilaitoksen toiminn-

taan on kirjattu ja suunniteltu yhteisöllinen työote. Tässä korostetaan siis yhteisöllisen työn pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallisuutta ja ennaltaehkäisevää otetta sekä koko yhteisön todellista osallistumista ko. toimintaan.

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tavoitellaan vieläkin vahvemmin oppilaitoksen arjessa näkyvää, nuoria kohtaavaa, ammattirajat ylittävää aikuisuutta. (V3)

Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön katsottiin vaikuttavan myös resursseihin:

yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tavoitellaan myös ajansäästöä, kun opiskeluhoollon toimijat voivat keskittää osan resurssejaan kokonaisen ryhmän hyvinvoinnin vahvistamiseen tämän ryhmän profiilin ja yleisen yhteisen tuen tarpeen mukaan” (V3).

Juuri ajansäästöön ja tehokkuuteen onkin usein kiinnitetty huomiota puhuttaessa yhteisöllisen opiskeluhooltotyön puolesta ja keskusteltaessa kuraattoreiden ja psykologien suuresta oppilas- ja opiskelijamääristä julkisessa keskustelussa.

6.3 Yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä tehdään jo!

Kuraattoreiden vastauksista ja esimerkeistä käy hyvin ilmi, että oppilaitoksissa tehdään monenlaista yhteisöllistä työtä. Keskeistä sen toteuttamisessa on, että toteuttamiseen osallistutaan moniammatillisesti. Oppilaitoksen omasta henkilöstöstä mainittiin toimijoiksi muun muassa opettajat, opinto-ohjaajat, kasvatusohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, koulutuspäällikkö ja opiskelijat itse. Yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön voivat osallistua myös oppilaitoksen ulkopuolelta tulevat tahot kuten esimerkiksi etsivä nuorisotyö, poliisi tai jokin muu vierailija

oppilaitoksessa. Tärkeänä yhteistyökumppanina kuraattorit näkivät myös opiskelijaterveydenhuollon palvelut. Esimerkiksi psykologien ja terveydenhoitajien kanssa tehtävää yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä tulisi erityisesti kehittää joidenkin kyselyyn vastanneiden mielestä.

Kuraattorit listasivat monia erilaisia yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön areenoja ja tapahtumia oppilaitoksissa. Vastauksissa mainittiin muun muassa ryhmiin liittyvää toimintaa kuten hyvinvointiryhmät (HYRY), oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmät ja opiskelijaryhmien erilaiset ryhmäytymiset. Koko oppilaitosyhteisön kanssa järjestettiin esimerkiksi erilaisia teemapäiviä ja oppilaitoksen vuosikellon mukaisia juhlia. Kodin ja huoltajien välinen yhteistyö sekä erilaisten sidosryhmien kuten oppilaitospapin tai etsivän nuorisotyön kanssa tehtävä työ mainittiin myös yhteisölliseksi työksi. Opiskelijayhdistyksen toiminta ja siihen liittyvät tapahtumat ovat myös yhteisöllisen työn areenoja oppilaitoksissa.

Säännöllisten yhteisöllisten tapaamisten ja erilaisten keskusteluareenoiden katsottiin auttavan yhteisöä pitämään katsetta positiivisesti kohti tulevaisuutta, pitävän yllä uteliaisuutta ja muutoksen mahdollisuutta. Nähtiin myös, että tällainen yhteistyö opettaa kaikkia yhteisön jäseniä ymmärtämään ajankohtaisia ilmiöitä ja oppimaan toisiltaan.

6.4 Kuraattorin tekemä yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö

Kysymys kuraattorin tekemästä yhteisöllisestä työstä tuotti erilaisia pohdintoja vastaajilta. Kirjoituksista käy ilmi, että kuraattorin tekemä yhteisöllinen työ liittyy laajasti muun muassa neuvontaan, tukeen, ohjaukseen, palveluohjaukseen ja oppilaitoksessa tehtävään kehittämiseen. Useissa kirjoituksissa nostettiin esiin tehtäviä, joita kaikki kuraattorit tekevät omissa yhteisöissään. Tällaisia yhteisesti tunnistettuja tehtäviä olivat esimerkiksi ryhmäytymiseen, uusien opiskelijoiden opintojen aloitukseen ja tiedottamiseen sekä verkostotyöhön liittyvät tehtävät. Myös opiskelijaryhmissä ja luokkahuoneissa tehtävä työ esimerkiksi kiusaamistilanteissa nostettiin keskeiseksi osaksi kuraattorin yhteisöllistä työtä. Vain yksi

vastaajista mainitsi termin ennaltaehkäisevä työ liittyen yhteisölliseen työhön esimerkiksi juuri ryhmien kanssa. Osallistuminen opiskeluhooltotyöryhmiin (OHR) tms. ja opiskeluhooltotyön kehittämiseen mainittiin useammassa vastauksessa. Kuraattorin konsultoiva rooli ja työote tuotiin myös esiin: *”Silloin kun oppilaitoksen toimijoilla herää huoli nuoresta, ilmiöistä tai jokin asia mietityttää aina voi konsultoida kuraattoria” (V8).*

Kaksi vastaajista kertoo, että kuraattorin työskentely keskittyy miltei kokonaan yksilötyöskentelyyn. Selityksenä tähän nähtiin se, että uusi oppilas- ja opiskelija-huoltolaki on vielä suhteellisen tuore, ja yhteisöllinen opiskeluhooltotyö on vielä kehittämisvaiheessa. Myös ajankäyttöön liittyvä haaste tuli yhdessä vastauksessa esiin: miten jakaa työaika, kun yksilökäynteihin on hyvin paljon tarvetta. Riittääkö aikaa enää yhteisölliseen työhön? Eräs vastaajista kirjoittaa:

Ajattelen, että yksilön kautta voidaan edistää pala kerrallaan ko. opiskelijan lähiyhteisön hyvinvointia oppilaitoksessa. Mielestäni kuraattorin tehtävänä on nähdä, kuulla ja kohdata juuri sen ihmisen tunne, solmu tai hätä, joka on apua tullut hakemaan. (V3)

Sama vastaaja pohti kuitenkin edelleen, että joskus samasta opiskelijaryhmästä saattaa hyvin moni opiskelija käyttää kuraattorin palveluja. Näissä tapauksissa voisi varmasti olla mahdollista ja hyödyllistä työskennellä yhteisöllisesti koko ryhmän kanssa, ainakin joidenkin teemojen parissa.

6.5 Vastuu on kaikilla

Kyselyyn osallistuneille kuraattoreille vastaus yhteisöllisen opiskeluhooltotyön vastuusta oli hyvin selvä ja yksimielinen. Kaikki ilmaisivat vastuun yhteisöllisestä

toiminnasta olevan kaikilla oppilaitoksen työntekijöillä. Jokainen vastaa yhteisöllisestä työstä ja sen toteuttamisesta omasta roolistaan käsin.

Lisäksi seitsemän kahdeksasta vastaajasta ilmoitti vastuun opiskeluhoitotyön toteutumisesta olevan oppilaitosorganisaation johdolla ja esimiehillä. Teksteissä tuodaan esiin, että päätöksillään, johtamisellaan ja kehittämistyön tukemisella johtajat mahdollistavat yhteisöllisen toiminnan ja siihen vaadittavat resurssit. *”Johto pystyy vaikuttamaan rakenteisiin, jotka edesauttavat yhteisöllisen työn mahdollisuuksia” (V4)*, todetaan yhdessä vastauksessa. Parissa vastauksessa muistutetaan, että myös ne opiskeluhoitotyön toimijat ja tukihenkilöstö, jotka ovat muun kuin koulutuksen järjestäjän työntekijöitä, tulee huomioida yhteistyötä suunniteltaessa. Kuraattorit ovat perinteisesti olleet oppilaitoksen työntekijöitä toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa Keski-Suomessa. Tilanne on alkanut muuttua uuden OHL:n (1287/2013, 9 §) myötä kun opiskeluhoitotyön psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisvastuu on nyt selkeästi oppilaitoksen sijaintikunnalla. Opinnäytetyön kyselyn aikaan kuraattoreina saattoi olla siis kahden eri organisaation työntekijöitä: koulutuksen järjestäjän työntekijöitä ja sen kunnan tai kaupungin työntekijöitä, jonka alueella oppilaitos sijaitsee.

6.6 Haasteita yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamisessa

Kuraattoreiden kirjoituksista käy ilmi, että he näkevät työssään ja työyhteisöissään monia haasteita liittyen yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamiseen. Viisi vastaajista kertoi keskeiseksi ja selkeäksi haasteeksi ajankäyttöön liittyvät seikat. Nämä kuraattorit kertoivat työajan menevän paljon yksilökeskeiseen ja korjaavaan työhön. Kuraattorit kertoivat pohtivansa kuinka jakaa työaika yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kesken. Koska kalenteri täyttyy jatkuvasti yksilötyöstä, täytyy yhteisöllisen työn tekemiseen varata aikaa etukäteen hyvissä ajoin. Osa vastaajista kirjoittaa, että yhä useammat opiskelijat kaipaavat ja tarvitsevat yksilökeskeisiä kuraattoritapaamisia. Syiksi tähän mainittiin esimerkiksi opiskelijoiden heikko koulukuntoisuus / opiskelukykyisyys, mielenterveys- ja

päihdeongelmat, arjessa selviytyminen tai toisen asteen koulutuksessa olevat moninaiset opinpolut (vrt. peruskoulu). Yksi vastaajista toteaa suoraan näin:

Lain myötä painopiste on siirtynyt yksilöllisestä työstä yhteisölliseen, mutta tarve nuorilla on varmasti enemmän yksilöllisen puolella. (...) Itse olen kuitenkin sitä mieltä, että yksilötyö tulisi olla etusijalla ja yhteisöllinen tulisi toissijaisena. (V7)

Miltei jokaisessa vastauksessa nostetaan tavalla tai toisella esiin kehittämistyön tärkeys. Eräs kuraattoreista huomauttaakin, että yhteisölliseen opiskeluhoito-työhön liittyvä kehittämistyö tuntuu jääneen muiden muutosten jalkoihin.

Ei oikein vielä ymmärretä mitä se on ja miten sitä voisi toteuttaa. (V5)

Yksilöllisen ja yhteisöllisen työn erot pitäisi selkeästi avata ja nähdä oppilaitoksessa samalla tavoin toimijoiden kesken (V3)

Edelleen oppilaitoksessa tulisi yhdessä miettiä, missä ja miten yhteisöllistä työtä tulee ison porukan kanssa tehdä. Mitkä ovat toimintamallit ja foorumit yhteisölliselle työlle? Mihin opiskeluhoitoon panosta kannattaa satsata? ”*Oppilaitosten työntekijöiden tehtäväkuvia kuten opot, luokanvalvojat ja kasvatusohjaajat tulisi selkiinnyttää ja minkälaiset vastuu- ja toiminta-alueet heille kuuluvat yhteisöllisessä opiskelijahuollossa*” (V8), pohtii eräs vastaaja. Sama vastaaja jatkaa näin: ”*Haasteita on tietämättömyys tästä asiasta eli oppilaitoksen henkilökunnalla ei ole riittävästi asiasta tietoa eli että toiminta kuuluu kaikille ja mm. poissaoloihin tulee puuttua ajoissa, jotta nuorta voidaan auttaa.*” (V8). Tähän pohdintaan liittyy läheisesti myös erään toisen kuraattorin huoli siitä, miten yhteisöllisestä

työstä saadaan tasalaatuista, kun isossa oppilaitoksessa yhteisöt jakautuvat aloittain, yksiköittäin jne.

Johdon ja esimiesten tärkeä rooli OHL:n (1287/2013) toteuttamisessa nousi esiin haasteistakin puhuttaessa. Asiaa pohdittiin muun muassa seuraavasti:

Esimiehillä myös omat haasteensa nähdä uusi opiskelijahuoltolaki ja sen henki. Esimiehillä myös vastuu tiedottaa henkilöstöä uusista toimintatavoista mm. em lakiin liittyen. Väärää / epämääräistä tietoa lain sisällöstä edelleenkin on. (V4)

Johdolla ei ole riittävää vastuuta yhteisöllisestä opiskelijahuollosta... (V8)

Ennenkaikkea uudenlaisen opiskeluhuollon toimintatapojen sisäistämisen vaikeus johtotasolla on tullut esille: mikäli eri hallinnonalojen johtotason yhteistyö tökkii, näkyy se välittömästi arjen työssä sekoiluna. Kaikkien tasojen mukaanottaminen muutoksen dialogiin täytyisi organisaatiossa ja organisaatioiden välillä tehdä... (V6)

Tiedonkulku oppilaitoksissa nähtiin siis haasteena niin esimiestyössä kuin muutoinkin. ”Kuraattorilla ei ole intran tunnuksia, joten kaikki tieto ei välity kuraattorille” (V8), harmitteli yksi vastaajista. Tässä lainauksessa on kyse siitä, että kuraattori ei pääse katsomaan koulutuksen järjestäjän omaa sisäistä lähiverkkoa, jota käytetään yhteisön sisäiseen viestintään, tiedon hankintaan ja jakeluun. Tällainen tilanne on mahdollista, kun kuraattori työskentelee toisen organisaation (kaupungin tai kunnan) kuin koulutuksen järjestäjän työntekijänä.

Tiedonkulusta puhuttaessa myös salassapitoon liittyvät asiat yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä tehtäessä on huomioitava. Ilman opiskelijan lupaa ei voi tietoja yksittäisen henkilön asioista vaihtaa, muistutetaan yhdessä vastauksessa.

Kuraattorit pohtivat yhteisöllisen opiskelutyön toteuttamisen haasteita monesta näkökulmasta, itsereflektiota unohtamatta. Yksi vastaajista kirjoittaa nimittäin näin: *”ehkä suurin haaste vanhoissa, jäykistyneissä työtavoissa? Ajattelutapaa, myös omaa, tulisi muuttaa”*. (V4)

6.7 Muutoksia kuraattorityössä

Vastaukset ja pohdinnat liittyen kysymykseen OHL:n (1287/2013) vaikutuksista kuraattorin omaan työhön olivat erilaisia ja kokemukset asiasta vaihtelevia. Yksi vastaajista jopa totesi, ettei asia ollut vaikuttanut työskentelyyn suuresti, koska yhteisöllistä työtä on tehty aiemminkin. Muiden teksteissä asiaa pohdiskellaan eri tavoin.

Eräs vastaajista koki, että uudistus on vienyt kuraattorin työtä parempaan suuntaan. Vastaaja toteaa, että uuden lain myötä kuraattori voi ja hänen tulee olla yhä enemmän yhteisön arjessa ja toiminnassa mukana. Tämä mahdollistaa myös ehkäisevän työn, jota vastaaja pitää tärkeänä. Yhteisöllinen työ ja esimerkiksi luokissa tehtävä työ tarjoaa mahdollisuuden tukea myös henkilökuntaa. *”Oppilaitosten henkilökunnalla ei aina välttämättä ole tietoa siitä missä kaikessa kuraattori voi auttaa”* (V8), pohti kyseinen vastaaja.

Kahden kuraattorin tekstissä tuodaan esiin ja painotetaan uutta tilannetta; vastaajat kokevat, että oppilaitoksessa vasta mietitään, miten lain vaateisiin vastataan parhaiten. Nämä kuraattorit vaikuttavat suhtautuvan muutokseen rauhallisesti ja odottavaisinkin mielin. Näissä vastauksissa korostui yhteistyötahojen tärkeä rooli kehittämistyössä. Tällä hetkellä tehdään siis mietintä- ja kehittämistyötä uusien toimintatapojen löytämiseksi. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että yhteisöllistä työtä on pohdittu paljonkin eri areenoilla, mutta:

Pääosin sanoisin sen olleen vielä tiedonkeruuta ja ideoiden pallottelua siitä, miten lain vaateisiin voisi parhaalla mahdollisella tavalla vastata kyeten edelleen seisomaan oman tekemänsä työn takana. (V3)

Kahdessa vastauksessa tuodaan voimakkaasti esiin kuraattoreiden suurta työmäärää, ja pohditaan OHL:n (1287/2013) tuomia ristiriitaisuuden tunteita.

Ristiriitaisuuden ja riittämättömyyden tunteita on riittänyt. Koen osin, että yhteisölliseen työhön upotetut työtunnit ovat olleet pois yksilöllisestä työstä. Osittain siksi kuraattorille pääsy ei ole mahdollistunut opiskelijalla niin nopeasti kuin olisi itse toivonut (paitsi akuutit ajat). (V1)

Luomalla itseään ylläpitävän stressitilan; miten venyä kaikkeen siihen, mihin lain myötä pitäisi venyä? (V2)

Työajan riittämättömyyden vuoksi olen entistä tarkemmin harkinnut mihin osallistun ja mihin en. (V1)

Lain velvoite tuntuu raskaalta, mutta toisaalta se on ohjannut omaa ajattelua siten, että yhteisöllinen toiminta on laajentunut kaikkeen toimintaan, tekemiseen ja ajatteluun. Tästä esimerkki seuraavasti:

Esimerkiksi ottamalla tämän haastavan opettajan, joka ei oikein jaksaisi tai osaisi lähteä tukemaan asiakastani opinnoissa. Eli revin jostain aikaa opettajan haastamiseen ajattelemaan asiaa laajemmin, yhteisenä asiana, jonka hoitamisessa tarvitaan meitä molempia. Jaksamalla tätä vääntämistä voinen vaikuttaa siihen, että jonkin ajan kuluttua opettajan näkökulma laajenee, hänelle tulee mahdollisesti onnistumisen kokemus ja elämys, mikä vaikuttaisi asenteeseen ja toimintaan positiivisesti. (V2)

Huolimatta työmäärästä ja ristiriitaisuuden tunteista näiden vastaajien teksteistä ilmenee selkeästi, että he kokevat olevansa kuraattoreina keskeisiä toimijoita yhteisöllisessä työssä. He ovat sitoutuneita yhteisöllisen työn rakentamiseen ja toteuttamiseen suuresta työmäärästä ja ajankäytön haasteista huolimatta. Teksteissään he kertovat osallistuvansa kehittämistyöhön ja erilaisiin keskusteluihin työyhteisöissään.

Kaksi kyselyyn vastanneista jätti vastaamatta tähän kysymykseen, koska he olivat jo siirtyneet oppilaitoksen muihin tehtäviin uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013, 7 §) kelpoisuusvaatimusten vuoksi. Lain mukaan kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 6 §:n mukainen kelpoisuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että koulukuraattorin tulee olla koulutukseltaan joko sosionomi (amk), sosionomi (yamk) tai sosiaalityöntekijä. Vaikka mikään koulutuksista ei suoraan kouluta kuraattoriksi, laissa katsotaan, että vain sosiaalialan koulutus pätevöittää kuraattoriksi (Mahkonen 2015, 84).

6.8 Miten kehittää yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä?

Kuraattorit näkivät, että tarve yhteisöllisen opiskeluhoitollon kehittämiseen on suuri, ja kehittämisen tulee olla myös jatkuvaa. He toivat vastauksissaan esiin, että paljon kehittämistyötä on oppilaitoksissa jo tehty.

Paljon hyvää kehitystyötä on jo tehty. Itselläni on sellainen olo, että haluaisi löytää tasapainon yhteisöllisen ja yksilöllisen työn välillä.
(V1)

Keskeisin tekijä kehittämistyölle nähtiin tekstien mukaan olevan yhteistyö eri toimijoiden kesken. Tällaisia toimijoita mainittiin olevan esimerkiksi opettajat, oppilaitoksen johto, ammattimiehet, opiskeluterveydenhuollon toimijat ja etsivä nuorisotyö. Tämä asia nousi esiin jokaisen vastaajan kirjoituksessa. Opiskeluhoitollon toimijat eivät voi vastaajien mielestä yksin kehittämistyötä tehdä, vaikka

yhdessä vastauksessa tuodaankin esiin opiskeluhuollon parissa työskentelevien työntekijöiden olevan hyvin motivoituneita ja sitoutuneita kehittämistoimintaan. Useassa vastauksessa nostettiin ryhmänohjaajan / luokanvalvojan / opettajan rooli erittäin tärkeäksi. Kuraattorit toivoivatkin tiivistä yhteistyötä opiskeluhuollon toimijoiden ja opettajien välillä sekä yhteistä pohdintaa heidän välillä siitä mitä opiskeluhuoltotyö on. Ryhmänohjaajien työtä ja tehtäväkuvaa pitäisi myös selkiinnyttää siten, että yhteisöllinen työote sekä koulun ja kodin välinen työ opiskelijan asioissa tulee paremmin näkyväksi. Kuraattori ei voi tehdä ryhmänohjaajan työtä, muistutti eräs vastaajista. Ryhmänohjaajille voisi tarjota varhaiseen puuttumiseen liittyvää koulutusta. Eräs vastaajista oli sitä mieltä, että vähintäänkin ryhmänohjaajien tulisi siirtyä kokonaispalkan piiriin, jotta opiskeluhuollollinen ja ”järkevämpi” pedagoginen suunnittelu mahdollistuisi.

Yhteistä ymmärrystä tarvitaan siis arjen työn sujumiseksi, ja sitä ollaan teksteistä päätellen valmiita kehittämään. Arjen sujumisesta ja yhteisestä ymmärryksestä esimerkki voisi olla erään vastaajan esille tuoma konsultoiva työ ja miten se ymmärretään oppilaitoksissa:

Konsultoiva työote käyttöön kaikille toimijoille eli lähdetään konsultaatiosta eikä siitä, että kuraattorille kaadetaan kaikki nuoret eli ”ota sinä tämä nuori ja juttele hänelle” tai ”ota sinä tämä ja ota yhteys kotia”. (V8)

Opettajien lisäksi myös muun henkilöstön vahvempi mukaan ottaminen yhteisölliseen opiskelutyöhön koettiin tärkeäksi. Vuoropuhelua ja yhteistä pohdintaa tarvitaan, jotta kaikille selkiytyy, miten yhteisöllinen työ oppilaitoksessa ymmärretään ja mitä sillä tavoitellaan. Tämä ehkäisee joidenkin vastaajien mukaan myös sitä, että oppilaitoksessa ei tehtäisi suotta päällekkäistä työtä. Parissa vastauksessa korostettiin tässäkin kohtaa johdon ja esimiesten sitoutumista ja heidän antamaansa tukea kehittämistyöskentelyyn.

Yhteisöllisen työn hyvien käytänteiden jakaminen nähtiin tärkeäksi useassa vastauksessa. Tällaista jakamista voi tapahtua esimerkiksi oppilaitoksen eri yksiköiden välillä, maakunnallisten kuraattoreiden välisissä tapaamisissa tai suuremmassa opiskeluhuollon kehittämispäivässä.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin uusimman oppilas- ja opiskelijahuoltolain (OHL 1287/2013) korostamaa yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä. Tarkoitus oli tutkia kyselyn avulla miten keski-suomalaiset toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen koulukuraattorit määrittelevät yhteisöllisen työn ja miten se tällä hetkellä toteutuu. Kysely toteutettiin keväällä 2016, ja siihen vastasi kahdeksan kuraattoria. Tärkeitä teemoja tutkimuksessa oli myös yhteisöllisen työn kehittämisen ja uuden lain tuomat muutokset kuraattoreiden työhön.

Opinnäytetyössä selvisi, että osa kuraattoreista kokee opiskeluhuoltotyön painopisteen siirtymisen yksilöllisestä työstä yhteisölliseen työhön myönteisenä, osa suhtautuu siihen puolestaan selvästi varautuneemmin ja epäillen. Käytännössä opiskeluhuoltotyön painopisteen muuttumisen suhteen oltiin selkeästi vielä siirtymävaiheessa, ja uusia malleja ja toimintatapoja vielä haettiin. Tästä huolimatta kaikki kyselyyn vastanneet kuraattorit määrittelivät yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön ja sen tavoitteet hyvin samalla lailla. Esimerkiksi yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö miellettiin yksimielisesti kaikkien yhteisön jäsenten yhteiseksi moniammatilliseksi tehtäväksi. Näin asia nähdään myös oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (OHL 1287/2013). Esimiesten ja johdon rooli yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön jalkauttamisessa ja juurruttamisessa koettiin vastausten mukaan erittäin keskeiseksi.

Aineistosta käy ilmi, että kuraattorit ovat perinteisesti tehneet hyvin paljon yksilöllistä työtä, ja nyt totuttua toimintaa tulee lain mukaan muuttaa. Kuraattorit kertovat kuitenkin vastauksissaan, että oppilaitoksissa tehdään jo paljon sellaista yhteisöllistä työtä, johon myös he osallistuvat. Toisaalta kuraattoreiden tekemä

yhteisöllinen työ vaihteli paljon vastaajien välillä. Osa koki, että heidän työskentely keskittyy miltei kokonaan yksilötyöskentelyyn, eikä yhteisöllinen työ juuri-kaan toteutunut heidän työssään. Syynä tähän nähtiin muun muassa lain tuoreus, ja näin ollen koettiin yhteisöllisen opiskeluhuollon olevan vielä kehittämisvaiheessa. Myös kehittämistyössä ja sen mahdollistamisessa johdon ja esimiesten roolin nähtiin vastaajien kesken olevan suuri. Hyvän ja turvallisen yhteisön ja yhteisöllisyyden rakentaminen sekä sen kehittäminen ovat jatkuvaa yhdessä tehtävää työtä. Kyselyyn vastanneet kuraattorit vaikuttavatkin aineiston mukaan olevan motivoituneita ja sitoutuneita kehittämään opiskeluhuoltoa lain viitoittamaan suuntaan. Myös oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (OHL 1287/2013) korostetaan opiskeluhuollon kehittämistä.

Sujuvan yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kannalta on kuraattoreiden mielestä tärkeää, että kaikilla toimijoilla olisi yhteinen ymmärrys siitä, mitä opiskeluhuollolla, yhteisöllisyydellä ja osallisuudella tarkoitetaan. Kaikkien toimijoiden tulee olla osallisia yhteisön toimintaan ja vuorovaikutukseen. Kuraattoreiden mielestä myös heidän tulee näkyä oppilaitosten arjessa olemalla aidosti läsnä ja osa yhteisöä. Opiskelijoiden osallisuutta voidaan vahvistaa ja tukea muun muassa kuuntelemalla heidän mielipiteitä, oikeanlaisella tiedottamisella ja ottamalla heidät mukaan oppilaitoksissa tapahtuvaan kehittämistyöhön. Myös OHL (1287/2013, 4§) mukaan opiskelijoiden vuorovaikutusta ja osallisuutta pyritään edistämään yhteisöllisellä opiskeluhuoltotyöllä.

Aineiston perusteella voidaan todeta, että uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (OHL 1287/2013) on vaikuttanut vastanneiden kuraattoreiden työhön. Paineet selviytyä työstä lain ohjaamalla ja tarkoittamalla tavalla nousivat esiin monessa vastauksessa. Moni kuraattori kertoi pohtivansa, kuinka jakaa työaika yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon kesken. Ajankäytön haasteet, riittämättömyyden tunteet ja vähäiset resurssit nostettiin haasteeksi useimmassa vastauksessa. Kuraattoreiden huoli ei ole aiheeton. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston vuonna 2016 tekemän selvityksen mukaan oppilaitoksissa tingitään kuraattoripalveluista. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määriteltyjen kuraattori- ja psyko-

logipalveluiden toteuttamisessa on pulmia monissa kunnissa. Aluehallintoviraston selvityksessä todetaankin, että opiskeluhuollon henkilöstön riittävään määrään tulee kunnissa kiinnittää huomiota. Myönteistä selvityksessä kuitenkin oli, että kuraattorille ja psykologille pääsy koettiin kaikesta huolimatta pääosin helpoksi Keski-Suomen kunnissa (Honkakorpi ja Lehtinen 2016).

Monista haasteista huolimatta, yksi kyselyyn vastannut kuraattori koki uuden lain vieneen kuraattorin työtä ehdottomasti parempaan suuntaan. Uudistunut tilanne mahdollisti vastaajan mielestä sen, että kuraattori voi olla enemmän yhteisön arjessa ja toiminnassa mukana. Muidenkin vastanneiden kuraattoreiden pohdinnoissa tuodaan esiin ymmärrys siitä, että toimiessaan yhteisöllinen opiskeluhoitotyö saavuttaa ja tukee useampaa opiskelijaa kerralla. Näin ollen yhteisöllisen opiskeluhoitotyön lisääntyessä yksilöllisen työskentelyn tarpeen voitaisiin ajatella vähenevän. OHL (1287/2013) näkee asian juuri näin. Sen sijaan laki ei anna vastauksia siihen, miten opiskeluhoitotyötä tehdään, miten se jaetaan opiskeluhoollon toimijoiden kesken jne. Monet kuraattorit toteavatkin, että tällä hetkellä eletään ikään kuin siirtymävaihetta, jonka aikana opiskeluhoitotyötä tulee oppilaitoksissa kehittää ja selkiyttää. Sellaiseen työskentelyyn kuraattorit vaikuttavat olevan aineiston perusteella sitoutuneita.

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteisiä ohjeita. Tutkimusta arvioidaan kuitenkin kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus painottuu. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimusraportin kaikki osat kuten tutkimuksen tarkoitus, aineiston keruu, tutkimuksen kohdejoukko, raportointi ja aineiston analyysi jne. pitää olla hyvässä ja tasapainoisessa suhteessa toisiinsa. Eri osat eivät saa siis jäädä irrallisiksi toisistaan. (Tuomi ja Sarajärvi 2012, 140 – 141.)

Tutkimusten luotettavuutta tulee aina arvioida jollakin tavoin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kertomaan tarkkaan miten tutkimusta on tehty ja kuinka

tuloksiin on päädytty. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta sen kaikissa vaiheissa. Esimerkiksi aineiston keruu olisi selostettava selvästi ja totuudenmukaisesti. Tuloksia tulkittaessa tulee myös käydä tarkasti ilmi, mihin tulkinnat perustuvat. Tulkintojen perustelut voi tuoda esiin esimerkiksi suoria lainauksia tai haastatteluitteita käyttämällä. (Hirsjärvi ym. 2009, 231 – 233.)

Hyvää tutkimusta ohjaa eettinen sitoutuneisuus. Tutkimuksen uskottavuus ja eettiset ratkaisut nivoutuvat yhteen. Tutkijan on noudatettava hyvää tieteellistä käytäntöä, jotta tutkimus on uskottava ja eettinen. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkijat noudattavat rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimuksen arvioinnissa. Yksi eettinen näkökulma on tutkimusaiheen valinta. Aiheen eettisyyttä pohdittaessa on mietittävä kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimukseen ryhdytään. Tämä korostuu erityisesti silloin, jos tutkimusaihe on arkaluontoinen. Aineiston analysointiin ja raportointiin liittyy myös tärkeä eettinen näkökulma. Aineistoa käsiteltäessä on säilytettävä anonymiteetti. Aineisto tulee raportoida mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti anonymiteetti säilyttäen tutkittavien suojaamiseksi. Yleisesti voidaankin sanoa, että ihmisoikeudet muodostavat ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisen osan. (Tuomi ym. 2012, 127-133.)

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmä oli kysely. Koulukuraattoreille lähetetty kysely sisälsi tiedot opinnäytetyön aiheesta ja tarkoituksesta. Kirjeessä oli myös opinnäytetyöntekijän yhteystiedot. Kyselyn mukana lähetettiin palautuskirjekuori, jonka postimaksu oli valmiiksi maksettu. Kysely lähetettiin yhdeksälle koulukuraattorille, joista kahdeksan vastasi. Kyselyyn osallistuneiden määrä on siis erittäin hyvä. Tutkimusjoukko oli kuitenkin pieni, joten vastaajilta ei kysytty taustatietoja kuten ikää, työvuosia tai sukupuolta. Kyselyssä esitetyt kysymykset olivat avoimia. Avoimien kysymysten avulla vastaajien kokemukset ja näkemykset yhteisöllisestä opiskeluhuoltotyöstä tulivat hyvin esiin. Aineistoa kertyi hyvin, yhteensä 16 sivullista, ja tutkimuskysymyksiin saatiinkin vastauksia. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti. Aineiston käsittelyssä säilytettiin myös vastaajien

anonymiteetti. Näin ollen esimerkiksi opinnäytetyössä käytetyistä lukuisista suorista lainauksista ei ilmene kenen vastaajan tekstistä on kyse. Luotettavuutta opinnäytetyössä lisää se, että siinä esitetyt tulokset ja tulkinnat perustuvat ja niitä esitellään suorilla lainauksilla. Käytetyt suorat lainaukset erottuvat selkeästi muusta tekstistä. Opinnäytetyön toteutus ja aineiston keruu onnistuivat hyvin ja eettisten näkökulmien mukaisesti.

Laadullisesta tutkimuksesta puhuttaessa on hyvä nostaa esiin myös havaintojen puolueettomuus. Puolueettomuutta pohditaan muun muassa kysymyksessä, pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja kuulemaan selkeästi tiedonantajia vai suodatuuko tiedonantajan kertomus tutkijan oman kehyksen kuten tutkijan iän, sukupuolen, poliittisen asenteen, virka-aseman tms. läpi. Tuomen ja Sarajärven (2012) mukaan laadullisessa tutkimuksessa myönnetään, että näin on, koska tutkija luo tutkimusasetelman ja tulkitsee sitä. Laadullisessa tutkimuksessa ei kuitenkaan nykyisin pidetä enää välttämättömyytenä, että tutkija tuntee omakohteisesti tutkittavan asian tai aiheen. Tutkittavan asian tuttuus tutkijalle voi päinvastoin tuoda jopa problematiikkaa puolueettomuusnäkökulmaan. Tutkimuksen puolueettomuutta pohdittaessa tuleekin pyrkiä huomioimaan tutkijan puolueettomuusnäkökulma. (Tuomi ym. 2012, 134 – 136.)

Olen itse toiminut koulukuraattorina toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa vuodesta 2007 lähtien. Työkokemukseni vaikutti eittämättä opinnäytetyön aiheen valintaan. Kuraattorityön tuntemus auttoi minua hahmottamaan opinnäytetyön kokonaisuutta ja sen johdonmukaisuutta. Opinnäytetyö etenee loogisesti, sen eri osiot liittyvät hyvin yhteen ja ne ovat tasapanossa toisiinsa nähden. Kaikkien kyselyyn vastanneiden tekstejä eli koko aineistoa analysoitiin huolimatta siitä, mitä ajatuksia ja mielipiteitä vastauksissa esitettiin. Tuloksia tulkittaessa on avattu, mihin tulkinnat perustuvat. Opinnäytetyön luotettavuutta ja puolueettomuutta tukee myös se, että työn kaikki vaiheet ja toteutukset on pyritty selostamaan tarkasti. Käytetyt lähteet ja tekstiviitteet on tehty myös huolellisesti.

7.2 Aiheen tutkiminen jatkossa

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli saada aineiston perusteella käsitys siitä, millaisia mahdollisia muutoksia ja haasteita uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (OHL 1287/2013) on tuonut kuraattoreiden työhön. Aineistosta nousikin esiin monia muutoksia ja haasteita kuraattorityölle, joten tämä opinnäytetyön tavoite saavutettiin. Aineistosta selvisi myös, että OHL:n (1287/2013) mukainen painopisteen siirtäminen yksilöllisestä opiskeluhuollosta yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön oli vielä aineiston keruun aikana työn alla ja selkiytymässä eli oppilaitoksissa oltiin asian suhteen vielä muutosvaiheessa. Mielenkiintoista olisikin tutkia aihetta uudestaan myöhemmin. Kuinka yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kehittämisessä onnistutaan jatkossa? Kuinka se saadaan juurtumaan oppilaitosten arkeen ja käytäntöihin? Saadaanko monialaiset toimijat mukaan sitä toteuttamaan? Entä siirtyykö opiskeluhuoltotyön painopiste yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön kuten OHL:ssa (1287/2013) on tarkoitettu? Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen parissa tehtyä opiskeluhuoltoa ja yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä on tutkittu niukasti opiskeluhuollon kuraattoreiden ja psykologien näkökulmasta. Suoraan tästä aiheesta ei löytynyt myöskään englanninkielistä kirjallisuutta. Toivottavasti ammatillisen koulutuksen opiskeluhuoltoon liittyvät asiat innostaisivat tutkimusten ja opinnäytetyön tekijöitä jatkossa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös, että sitä ja sen tuloksia voidaan hyödyntää ammatillisten oppilaitosten yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä ja suunnittelussa. Opinnäytetyön tutkimusjoukko oli suppea eikä tuloksia voida suoraan yleistää valtakunnallisesti. Tulokset voivat silti antaa hyviä kehittämisideoita ja ajatuksia oppilaitoksille. Opinnäytetyö voi myös auttaa oppilaitosten opettajia ja muita toimijoita ylipäättään jäsentämään yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä. Opinnäytetyötä voidaan käyttää materiaalina myös erilaisissa koulutuksissa. Tällaisia koulutuksia voi olla vaikkapa ammattikorkeakoulun sosionomiopinnot tai ammatillinen opettajakorkeakoulu. Lain (OHL 1287/2013) mukaan kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 6 §:n mukainen kelpoisuus, joten sosionomi voi työskennellä kuraattorina. Opiskeluhuoltoon liittyvää koulusta

olisikin hyvä tarjota ammattikorkeakouluissa. Opinnäytetyössä tuli myös esiin, että kyselyyn vastanneet kuraattorit pitivät opettajien ja ryhmänohjaajien roolia erittäin tärkeänä ja keskeisenä yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä tehtäessä. Tästäkin syystä olisi perusteltua, että asiaa esiteltäisiin ammatillisen koulutuksen opettajille jo koulutuksen aikana.

Lähteet

Ahokas, M., Eteläaho, A., Hirsikoski, R., Ihatsu, S., Kärnä, E., Marttala, R. ja Virtanen, V. (toim.). 2015. Opiskeluhuollon käsikirja toisen asteen ammatilliseen peruskoulutukseen. Viitattu 21.3.2016. <http://arjenarkki.fi/hyvinvointia/opiskelu-huollonkäsikirja>

Ellonen, N. 2008. Tuki ja kontrolli yhteisöllisenä resurssina. Vertaileva tutkimus nuorten lähiympäristöjen sosiaalisesta pääomasta. Teoksessa Yhteisöt ja sosiaalityö – kansalaisen vai asiakkaan asialla? 2008. Toim. Korkiamäki, R., Nylund, M., Raitakari, S. ja Roivainen, I. Juva: PS-kustannus.

Era, T. (toim.) 2013. Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print.

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Honkakorpi, T. ja Lehtinen, N. 2016. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisten kuraattori- ja psykologipalveluiden toteutuminen Länsi- ja Sisä-Suomen alueella. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, aluehallintovirastojen julkaisuja 14/2016. Viitattu 29.1.2017. <https://www.avi.fi/documents/10191/7082478/LSSAVI+Oppilas+ja+opiskelijahuolto+raportti.pdf/0a7c429a-24f3-46fa-b81c-e4630ed70bd2>

Hyvinvointi- ja terveyserot 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 19.2.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>

Korkiamäki, R. 2008. Surffailua arjessa – Tila, aika ja vuorovaikutus nuorten yhteisöllistä kuulumista jäsentämässä. Teoksessa Yhteisöt ja sosiaalityö – kansalaisen vai asiakkaan asialla? 2008. Toim. Korkiamäki, R., Nylund, M., Raitakari, S. ja Roivainen, I. Juva: PS-kustannus.

Kostamo-Pääkkö, K., Ojaniemi P. & Väyrynen, S. 2015. Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. Eu: United Press Global

Kuntainfo. 2015. Uusi soveltamisohje oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädännön toteuttamisen tueksi. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 13a/2015. Viitattu 21.3.2016. <http://stm.fi/documents/1271139/1427058/Kuntainfo13a+Uusi+soveltamisohje+oppilas-+ja+opiskelijahuolto-lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6st%C3%A4+p%C3%A4ivitetty+18122015/ea07ef1e-38b5-4236-a503-ae01aa87185> ja http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/uusi-soveltamisohje-oppilas-ja-opiskelijahuoltolainsaadannon-toteuttamisen-tuek-1

Kuronen, I. 2011. ”Mun kompassin neula vaan pyörii” – Keskeyttämiskokemuksia ammatillisesta koulutuksesta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämänkouluun. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämänkoulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Laitinen, M., Pohjola, A. ja Seppänen, M. (toim.). 2014. Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. EU: UNIpress.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Viitattu 28.12.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272#Pidm305040>

Mahkonen, S. 2015. Uusi oppilashuoltolaki työvälineenä. Porvoo: Bookwell Oy.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Viitattu 21.3.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Opiskeluhoitosuunnitelma. Jyväskylän ammattiopisto. Vahvistettu 16.6.2015. Rehtorin päätös 64/40/2015.

Perttula, R. 2015. Syrjäytymispuhe hallinnan strategiana opiskelijahuollon sosiaalityössä. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Pohjola, A. 2105. Yhteisöt ja yhteisöllisyys monimuotoisena ilmiönä. Teoksessa Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä 2015. Toim. K. Kostamo-Pääkkö, P. Ojanieniemi & S. Väyrynen. Eu: United Press Global.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Liitteet

Liite 1. Kysely

Jyväskylässä 18.5.2016

Hei arvoisat toisen asteen ammatillisen koulutuksen koulukuraattorit,

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (OHL 1287/2013) tuli voimaan 1.8.2014. Laki siirtää opiskeluhuollon pääpainoa yksilöllisestä opiskeluhuollosta ennaltaehkäisevään ja yhteisölliseen opiskeluhuoltoon.

Teen sosionomi (AMK) opintojen opinnäytetyötäni Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella kuraattoreiden näkökulmasta yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa.

Olen 15.2.2016 alustavasti tiedustellut sähköpostitse halukkuuttanne vastata opinnäytetyöhöni liittyviin koulukuraattoreille esittämiini kysymyksiin. Myönteinen suhtautumisenne asiaan ilahdutti. Nyt toivonkin teidän vastaavan alla oleviin avoimiin kysymyksiin kirjallisesti. Kaikenlaiset vastaukset, pohdinnat ja ideoiden jakamiset ovat tervetulleita!

Tämän kyselykirjeen mukana lähetän teille palautuskirjekuoren (postimaksu maksettu), jolla voitte postittaa vastauksenne nimettömänä. Halutessanne teillä on mahdollisuus vastata myös sähköisesti (sähköpostin liitteenä) osoitteeseen marita.raisanen@jao.fi. Vastaukset käsittelen kaikissa tapauksissa nimettöminä ja ehdottoman luottamuksellisesti.

Toivon saavaani vastauksenne **6.6.2016 mennessä**.

Lämpimät kiitokset vastauksistanne jo etukäteen!

1. Miten määrittelisit yhteisöllisen opiskeluhoitotyön?
2. Mitä yhteisöllisellä opiskeluhoitotyöllä mielestäsi tavoitellaan?
3. Millaista yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä tehdään oppilaitoksessanne?
4. Millaista yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä kuraattori tekee?
5. Kenen vastuulla yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttaminen on?
6. Millaisia haasteita yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamiseen liittyy?
7. Miten uuden oppilas- ja opiskelijahoitotilain mukainen opiskeluhoitotilain painopisteen siirtyminen yhteisölliseen työhön on vaikuttanut kuraattorityöhösi?
8. Miten yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä tulisi mielestäsi kehittää?

Ystävällisin terveisin,

Marita Räisänen